

ЛІТЕРАТУРА

1. Богатирьова Т. Активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів засобами комп'ютерної техніки (на матеріалі викладання англійської мови) / Т. Богатирьова // Наука, освіта, суспільство очима молодих [Текст]: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. студ. та молодих науковців. – Рівне: РДГУ, 2008. – С. 224-226.
2. Лаврентьева Г. Комп'ютер навчає, розвиває, розважає / Г. Лаврентьева // Дошкільне виховання. – 2009. – № 10. – С. 8-9.
3. Клопотова Е. Компьютерные игры в жизни современных дошкольников / Е. Клопотова, Ю. Романова // Дошкольное воспитание. – 2014. – № 7. – С. 97-103.
4. Мальцева А.К. Развитие интеллектуального потенциала детей старшего дошкольного возраста средствами английского языка / А.К. Мальцева // Одарённый ребёнок. – 2010. – №3. – С. 69-73.
5. Моторин В. Воспитательные возможности компьютерных игр / В. Моторин // Дошкольное воспитание. – 2000. – № 11. – С. 53-57.
6. Онищенко А. Використання мультимедійних засобів у навчанні дошкільників англійської мови. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stationline.org.ua/pedagog/85/15241-vikoristannya-multimedijnih-zasobiv-u-navchanni-doshkilnikiv-anglijsko%D1%97-movi.html>. – Назва з екрану.
7. Освітні технології: навч.-метод. посібник / О.М. Пехота, А.З. КікTENKO, О.М. Любарська [та ін.]; за заг. ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2003. – 256 с.
8. Павлюк Т. Основні причини впровадження навчальних комп'ютерних ігор в практику дошкільних навчальних закладів / Т. Павлюк // Наука, освіта, суспільство очима молодих [Текст]: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. студ. та молодих науковців. – Рівне: РДГУ, 2011. – Ч. 1: Психолого-педагогічний напрям. – С. 80-81.
9. Федорук О. Використання інтелектуальних комп'ютерних ігор у вивченні мови / О. Федорук // Вісник студентського наукового товариства Горлівського державного педагогічного інституту іноземних мов. – Вип. 10: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених «Мовна комунікація і сучасні технології у форматі різнорівневих систем». – Горлівка: Видавництво ГДПІМ, 2008. – С. 142-145.

Л.А. БИСОВЕЦКАЯ. КОМПЬЮТЕРНЫЕ ИГРЫ КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ МОТИВАЦИИ В ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Резюме. Отмечено, что использование компьютерных игр позволяет ускорить процесс обучения детей дошкольного возраста английскому языку и закрепить полученные знания.

Ключевые слова: компьютерные игры, английский язык, мотивация, дети дошкольного возраста.

L.A. BISOVETSKA. THE COMPUTER GAMES AS A WAY OF IMPROVE MOTIVATION IN ENGLISH CLASSES WITH CHILDREN OF PRESCHOOL AGE

The summary. The article deals with the computer games in English classes with children of preschool age.

Key words: computer games, English, motivation, preschool children.

Одержано редакцією 19.03.2015 р.

УДК: 37: [811. 111: 82 - 84]

Т.С. ЦІПАН

МОВЛЕННЄВІ АФОРИЗМИ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ У ПРАКТИЦІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Резюме. У статті акцентовано увагу на основних джерелах походження англійської мови – творах У. Шекспіра та “Авторизованої версії” (Біблії короля Якова); розкривається значення фразових зворотів, мовленнєвих афоризмів, ідіом у сучасній англійській мові; наведено варіанти їх практичного використання у навчальному процесі вишу.

Ключові слова: мовленнєві афоризми, літературне походження, Шекспірівська лексика, біблійські вирази.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства комунікативні компетенції кожної людини стали незамінним засобом міжнародного спілкування як в усній, так і письмовій формі. Настав час, коли українське суспільство відчуло гостру потребу у фахівцях різних галузей, які б активно володіли бодай однією з поширених у світі мов, ефективно послуговувалися нею для обміну інформацією, встановлення професійних контактів, досягнення порозуміння в діалозі культур.

Такі зміни в суспільстві спонукають до модернізації всієї системи іншомовної освіти в Україні, що, в свою чергу, передбачає оновлення змісту та технологій навчання іноземних мов у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах.

Аналіз досліджень та публікацій. Проблема вивчення іноземної мови завжди була предметом теоретичного і практичного дослідження. Різні аспекти ефективності її викладання у навчальних закладах I-IV рівнів акредитації розглядали як вітчизняні, так і зарубіжні вчені-лінгвісти, вчителі-практики.

Наприклад, питання національно-культурної семантики фразеологізмів досліджували у своїх працях Є. Верещагін, В. Костомаров, Д. Барська; лінгвокраєзнавчий аспект викладання іноземної мови – Л. Веденіна; сучасні проблеми викладання іноземних мов – О. Коваленко, Л. Омельченко, О. Карп'юк, Л. Свистун, В. Янсон; методика викладання англійської мови – О. Бігич, С. Ніколаєва, Н. Складенко, О. Шерстюк; шляхи інтенсифікації навчального процесу при вивченні англійської мови – Т. Ціпан та ін.

Проблема використання афоризмів, ідіом, фразеологічних зворотів в англійській мові є однією з актуальних. Тому **метою статті** є висвітлити проблему використання мовленнєвих афоризмів літературного походження у процесі оволодіння англійською мовою для розширення словникового запасу студентів, розвитку їх комунікативних здібностей та підвищення комунікативної активності.

Виклад основного матеріалу. Навчання іноземної мови у виші має діяльнісний, комунікативний, а не інформативний характер, оскільки студенти успішніше вивчають мову через дії, мовленнєві й не мовленнєві, та їх інтеграцію, через реальні спроби спілкування або виконання завдань за допомогою спілкування. Комунікативний підхід значною мірою орієнтований на студента. Його мета полягає в тому, щоб зацікавити студентів у вивченні мови через поглиблення їхніх знань та нагромадження досвіду. Комунікативна здатність розвивається у студентів через їх включення у процес розв'язання широкого кола значущих, реалістичних, змістових завдань, успішне виконання яких дає задоволення і підвищує впевненість у собі. Мовленнєві афоризми літературного походження є важливим джерелом для розвитку та удосконалення комунікативних здібностей студентів.

Мовленнєві афоризми – (гр. *aphorismos* – визначення, вислів) – “короткі влучні вислови, які в стислій, зручній для запам'ятовування формі подають глибоку думку” [4, 12].

Це вислови відомих людей, письменників, поетів, сатириків, уривки із творів, вдалі літературні образи, повчальні побутові історії чи історичні події, крилаті вислови літературного походження, прислів'я, ідіоми. Характерним для них є здатність виражати в загальнозвживаній і стабільній формі соціально-історичний і культурний досвід народу.

Мовленнєві афоризми входять у мову уже в готовому вигляді і використовуються в усному і писемному мовленні як переносно-узагальнені виразні характеристики суспільних, побутових і психологічних явищ, подій, понять; їм притаманна оціночна характеристика, національно обумовлені особливості. Вони використовуються співрозмовниками для надання значущості сказаного (адже натяк іноді виражає більше, ніж довге пояснення), утворюють підтекст мови і виражають емоційні та естетичні позиції співрозмовника, а іноді й політичні позиції.

Багато мовленнєвих афоризмів пройшли перевірку часом, хоча і не завжди вживаються сьогодні у своєму первинному вигляді. Літературні афоризми використовуються в подібних, або зовсім інших ситуаціях, при цьому обов'язково відбувається розширення смислу фрази. Іноді відхід від первинного значення може бути досить таки значимим.

Важливим джерелом англійської мови і літератури є “Авторизована версія” або Біблія короля Якова, вперше облікована в той рік, коли У. Шекспір почав писати свою останню п'єсу “Буря” – (“The Tempest”). Обидві літературні праці є неперевершеними зразками англійської мови, але в одному вони кардинально відрізняються одна від одної: Шекспір широко використовував усе доступне йому лексичне багатство англійської мови (словник його творів, за оцінками різних дослідників, оцінюється в 40 тис. одиниць), словник же “Авторизованої версії Біблії” – всього лише 8 одиниць, оскільки її творці вважали, що повчання Бога повинно бути доступним кожному, хто розмовляє англійською мовою – і освіченому, і малограмотному [5].

Вплив Біблії на англійську мову в англословну культуру проявився, зокрема, в тому, що з її сторінок ввійшла в мову велика кількість зворотів і виразів (часто вони є буквальними перекладами давньоєвропейських і грецьких ідіом). У сучасній англійській мові їх настільки багато, що зібрати і перерахувати досить важко. Але все таки, зосередимо увагу на окремих реченнях-прислів'ях, а також іменних, прислівникових і дієслівних зворотах, біблійське походження яких твердо встановлено, і які вважаються мовленнєвими афоризмами літературного походження.

І до наших днів літературне надбання Шекспіра і “недоторканий” запас біблійського вокабуляру складають такі собі дві точки відліку для ораторів і письменників з усіх кінців англословного світу – від Джойса і Діккенса з їх шекспірівською пишністю до Бат'яна і Хемінгуея з властивим їм біблійським лаконізмом.

Мовленнєві афоризми важко піддаються перекладу. Всебічне осмислення студентами мовленнєвих афоризмів, які розкриваються в певних моделях, можливе лише тоді, коли перевідна семантизація доповнюється безперевідною.

Перевідна семантизація зводиться до еквівалентів, аналогів і тлумачення того чи іншого варіантного значення англійського слова із вказівкою синтетичних морфологічних, фонетичних і лексичних особливостей його реалізації в мовленні. Одними лише еквівалентами чи аналогами можна обійтися лише у тих випадках, коли об'єми поняття слова рідною та іноземною мовою співпадають, що трапляється в будь-якій іноземній мові. Більш ефективним способом перевідної семантизації є розширене тлумачення значення слова. Там, де це суттєво, вказуються мовленнєві сигнали, які реалізують відповідне варіативне значення. Семантизація здійснюється відповідно до встановлених структурним варіантом значення слова-ядра у відповідній структурно-семантичній моделі. Наприклад,

- 1) no man can serve two masters – двом хазяїнам не служать;
- 2) the root of all evil – корінь зла;
- 3) the root of the matter – суть справи, суть проблеми;
- 4) the salt of the earth – сіль землі;
- 5) forbidden fruit – заборонений плід;
- 6) Judas kiss – поцілунок Іуди;
- 7) off the face of the earth – з лиця землі;

- 8) to worship the golden calf – поклонятися золотому телятку;
- 9) to turn the other cheek – підставити й другу щоку;
- 10) to dig a pit for somebody – рити комусь яму;
- 11) to beat swords into ploughshares – перекувати меч на орала (перейти до мирної праці) [1].

Безперевідна семантизація зводиться до розкриття варіантного значення з наведенням достатньої кількості прикладів, які являють собою найбільш типові наповнення відповідної семантичної моделі. Ілюстрації відібрані на основі прийнятого в лінгвістиці положення про те, що фактичне вживання того чи іншого слова у певному значенні визначається в кінцевому результаті не введеним варіантним значенням, а сумарним значенням його типових використань, які і наводяться в статті. В необхідних випадках контекстуальне значення тлумачиться англійською мовою з допомогою субституції або парафразування. Наприклад,

- 12) pride goes before a fall – гординя до добра не призводять;
- 13) can the leopard change his spots? – чи може людина змінити свою природу?;
- 14) their name is Legion – в ім'я Легіона;
- 15) the prodigal son – блудний син;
- 16) the Promised Land – земля обітована;
- 17) dead letter – не відмінений закон, але й такий, що не застосовується;
- 18) by the sweat of one's brow – в поту обличчя свого;
- 19) after one's own heart – по душі;
- 20) in the twinkle of an eye – в мить ока;
- 21) to beat the air – товкти воду в ступі;
- 22) to bear one's cross – нести свій хрест;
- 23) to see eye to eye with somebody – повністю погоджуватися з кимось;
- 24) to wash one's hands of somebody – зняти з себе відповідальність, “умити руки” [1].

З огляду на сучасну тенденцію навчання, згідно з якою студент розглядається як суб'єкт навчальної діяльності, актуальними є застосування таких її форм, котрі інтенсифікують навчання, спонукають до активної роботи кожного студента і разом з тим дають йому можливість самому регулювати темп та умови виконання діяльності. До таких форм ми відносимо роботу з мовленнєвими афоризмами. Ефективне комунікативно-орієнтоване навчання мотивує студента, оскільки воно допомагає розвивати уяву, завжди являє собою виклик, розвиває впевненість у своїх силах, почуття гордості за досягнутий результат, розширює кругозір, створює радісну і приємну атмосферу навчання, а також забезпечує студентам можливості брати на себе відповідальність за своє власне навчання, спонукає до використання інформації з різних літературних джерел, в т.ч. й Біблії.

Наводимо приклади роботи з мовленнєвими афоризмами під час навчальних занять [3].

TO KEEP ONE'S COOL

Definition: to remain calm or indifferent

Illustrative sentence: In spite of all the excitements over the disaster, the men were able to keep their cool and continue the rescue work.

Paraphrase: They managed to remain calm in spite of all the noise and disturbance.

Illustrative sentence: When Randy heard the shots he kept his cool and called the police.

Paraphrase: He remained calm and telephoned the police.

Synonymous expressions:

To keep one's head = to stay calm when there's trouble or danger.

To count to ten = to remain calm and delay action when angry (by counting to ten) to avoid acting rashly.

Functional activity: Ask students to describe situations in which they find it most difficult to keep their cool *or* their head *or* count to ten.

Functional activity: Ask students if, and when, it is justifiable to lose one's cool *or* one's head.

Functional activity: Ask students to decide in which of the following situations it would be necessary to keep one's cool (head) *or* count to ten.

1. While walking through the woods, you come face to face with a large bear.
2. While walking down the street, you meet an old friend.
3. While driving through a section of the city at night, you suddenly see the body of a man in the street in front of you.
4. While entering a bank, you hear gunshots and see three men running toward you.
5. Reading a mystery novel in bed, you hear a strange noise downstairs and get up to investigate.
6. While seated in a movie theater you notice smoke coming from the area near the screen on which the film appears.
7. While shopping in a large department store, you suddenly notice that your billfold (pocket book) is missing.
8. While visiting a friend in another city, you suddenly realize that your birthdays are on the same day.
9. While sitting in the park, you notice that the leaves on the trees are beginning to turn green.
10. While riding on the bus to work, you notice a strange smell coming from the motor.

TO MISS THE BOAT (BUS)

Definition: To fail because of slowness; to delay doing something until it is too late; to lose the chance to do something by doing it wrong

Illustrative sentences: He certainly missed the boat by not investing in that gold mine.

Paraphrase: He lost the chance to make a lot of money.

Laura really missed the boat by not marrying Ted when he first asked her.

Paraphrase: She hesitated too long and he married another girl.

Related expressions:

to miss out = to lose or not take a good chance; miss something good;

to lose out = to fail to win; lose to a rival.

Functional activity: Ask students which of the following missed the boat (bus), missed out, or lost out. Not all may be applicable.

1) The man who leaves his office early for a dental appointment.

2) The woman who put off speaking to her boss about a promotion which another woman got.

3) The businessman who did not heed the advice of a friend and lost a chance at a good investment.

4) The young man whose desire to be rich before he got married caused his fiancée to marry someone else.

5) The old man whose desire to be important caused him to go around the country making speeches.

6) The student who took so long sending in his application for a scholarship that it arrived at the university too late to be considered.

7) The married couple who missed a chance for a free trip to Hawaii because they failed to complete the registration form properly.

8) The doctor whose operation on a patient was unsuccessful because the patient was very old.

9) The tennis player who didn't get a chance to play in the national tournament because he forgot to send in his entry fee.

10) The basketball team which won second place in a tournament when it was defeated by another team.

Висновки. Використання мовленнєвих афоризмів у процесі вивчення англійської мови сприяє: розширенню словникового запасу студентів, їх мовної, мовленнєвої та соціокультурної компетенції; підвищенню комунікативної активності; розвитку інтересу до процесу навчання; умінню аналізувати точки зору інших і таким чином збагачувати власний життєвий досвід.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ціпан Т.С. Ідіоми та їх значення / Т.С. Ціпан // Іноземні мови. – К., 2006. – №4. – С. 54-56.

2. Ціпан Т.С. Шляхи інтенсифікації навчального процесу при вивченні англійської мови / Тетяна Ціпан // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2005. – №4. – С. 46-49.

3. Illustrated American Idioms. Advanced level. Functional Activities for development of Vocabulary / Office of English Language Program, Materials Branch United States Department of State Washington, D.C. – 2008. – 112 p.

4. Humphrys L.G. English Grammar / L.G. Humphrys. – Hulton Educational Publications, 2012. – 86 p.

5. Witty F.R. Nelson's Desk encyclopedia / F.R. Witty M. Ed., B. Sc. – Thomas Nelson and Sons LTD, 2011 – 188 p.

Т.С. ЦИПАН. ЯЗЫКОВЫЕ АФОРИЗМЫ И ИХ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ В ПРАКТИКЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Резюме. В статье акцентируется внимание на основных источниках происхождения английского языка – произведениях У. Шекспира и “Авторизованной версии” (Библии короля Якова); раскрывается значение фразовых оборотов, языковых афоризмов, идиом в современном английском языке; приведены варианты их практического использования в учебном процессе вуза.

Ключевые слова: языковые афоризмы, литературное происхождение, Шекспировская лексика, библейские выражения.

T.S. TSYPAN. LINGUISTIC APHORISMS AND THEIR USAGE IN PRACTICE OF ENGLISH LANGUAGE

The summary. The article deals with the problem of the main sources of the origin of English language – Shakerspeares's works and “Authorized Version” (King James Bible); the meaning of phrase expressions, idioms in modern English; examples of their usage in the educational process of higher school are given.

Key words: linguistic aphorisms, literary origion, Shakespeare's vocabulary, Bible expressions.

Одержано редакцією 18.03.2015 р.

УДК: 377. 35: 81' 243

А.Т. ЛІТВІНЧУК

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Резюме. Стаття стала спробою проаналізувати способи підвищення рівня іншомовної професійної компетентності студентів немовних спеціальностей через оптимізацію навчального процесу. Визначено основні методи та технології для забезпечення сучасних вимог, що висуваються до рівня іншомовної компетентності. Запропоновано комплексний підхід до підвищення ефективності навчального процесу.

Ключові слова: компетентнісний підхід, оптимізація, іншомовна професійна підготовка, інноваційні технології, проектні технології, позитивна мотивація, контекстне навчання.